

કુછ મુતરજિમ કે બારે મેં

“તમામ તારીફે અલ્લાહ હી કે લિએ હૈં”

અપની તમામ ઈન્સાની કમજોરિયોં કો માનતે હુએ અલ્લાહ કે દરબાર મેં શુક્ર કા સજદા બજા લાતે હૈં કે અલ્લાહ ને સિર્ફ અપની મેહરબાની ઔર ખાસ મદદ કે ઝરીયે મોહતરમ વ મુકર્રમ, મુકસ્સિરે કુરઆન હઝરત મૌલાના અલ્લાહજ અબ્દુલ કરીમ પારેખ સાહબ કી કઈ બરસોં કી કળી મેહનત કા નિચોળ ‘તશરીહુલ કુરઆન’ કા યે ગુજરાતી એડીશન આપકે મુબારક હાથોં મેં પહુંચા દિયા.

મુકસ્સિરે કુરઆન (કુરઆન કી તફસીર લિખને વાલે) હઝરત મૌલાના અબ્દુલ કરીમ પારેખ સાહબ આલમે ઈસ્લામ મેં જાની માની, મશહૂર મારફ શક્સિયત હૈં જો એક કામયાબ તાજિર (ટિઅર મર્ચન્ટ) હોને કે સાથ સાથ પિછલે ૪૦ બરસોં સે પાક કુરઆન કો સમજાકર પઢ્ઢને પઢ્ઢાને ઔર ઈન્સાનિયત કે નામ પર અલ્લાહ કે ઈસ પૈગામ કો આમ કરને કી મુહિમ મેં લગે હુએ હૈં, જો હઝરત મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ કે ઝરિયે ઈન્સાનોં કે નામ જારી કિયા ગયા.

કુરઆન કે મતલબ કો આમ લોગોં તક પહુંચાને મેં જહાં મૌલાના સાહબ ને મુલ્ક મેં કઈ સફર કિયે હૈં વહીં હિન્દુસ્તાન કે બાહર પાકિસ્તાન, સઉદી અરબ, બાંગલા દેશ, નેપાલ, દુબઈ, અલ-એન, અબુધાબી ઔર અમેરિકા કે દાવતી દોરે કાબિલે ઝિક્ર હૈં.

હઝરત મૌલાના અબ્દુલ કરીમ પારેખ સાહબ કી તસાનીફ કી ફેહરિસ્ત કાફી લખી હૈં ઔર લેખોં કા એક સિલસિલા જો અખબારોં ઔર પત્રિકાઓં મેં શાએ હોતે રહતે હૈં. ‘આસાન હુગાતુલ કુરઆન’ (ઉર્દૂ, હિન્દી, અંગ્રેઝી, બંગાલી) કે અલાવા, ‘કોમે યહુદ ઔર હમ, કુરઆન કી રૌશની મેં’ (ઉર્દૂ) ઉપર કી દુનિયા (ઉર્દૂ, હિન્દી મરાઠી) ‘તહફ્ફુઝે ગાય ઔર હિન્દુસ્તાની મુસલમાન’ (ઉર્દૂ) ‘દરૂદ વ સલામ કી હકીકત’ (ઉર્દૂ) ‘ગાય કા કાતિલ કીન ઔર ઈલામ કિસ પર?’ (ઉર્દૂ, મરાઠી, અંગ્રેઝી, હિન્દી) ‘ઈસ્લામ ધર્મ વિજ્ઞાન યુગ મેં’ (હિન્દી) ‘મોમિન ખવાતીન ઔર કુરઆન મજાદ’ (ઉર્દૂ) ‘બહનોં કી નજાત’ (ઉર્દૂ) ‘કાનૂન ઔર ઈન્સાફ કે નામ પર ઔરત કા અપમાન’ ઈસી તરહ ‘હજ કા સાથી’ (ઉર્દૂ, અંગ્રેઝી, ગુજરાતી) વગેરા શામિલ હૈં.

આપ મોહતરમ કી તકરીર વ તહરીર કા અંદાજ હિકમત સે ભરપૂર હૈં જો પાક કુરઆન ઔર પયગમ્બર (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ) કી હદીસ સે દિલી લગાવ કો ઝાહિર કરતા હૈં. ઉર્દૂ, અરબી કે અલાવા ગુજરાતી, સંસ્કૃત, ઔર હિન્દી, મરાઠી જબાનોં સે તઅલ્લુક હોને કી વજહ સે તકરીર ઔર લેખની મેં અકસર સાદે ઔર આસાન હિન્દી અલફાઝ કા ઈસ્તેમાલ હોતા હૈં. જબાનોં કા મધુર સંગમ પઢ્ઢને સુનને વાલોં કી એક નયા આનન્દ ઔર મજા દેતા હૈં. લિહાઝા દૂસરે મજહબ કે લોગોં કો તૌહીદ કા તઆરૂફ કરાને મેં આપ કા યે સાદા ઔર દિલપસંદ અન્દાજ એક કાબિલે ગૌર ભૂમિકા નિભાતા હૈં.

ઈસી સીધે સાદે અંદાજે બયાન કો લિએ હુએ મૌલાના સાહબ કે તીન હઝાર સે ઝયાદા દર્સે કુરઆન ઔર અલગ અલગ મૌજૂ પર કી ગઈ તકરીરોં કી કેસેટ કા ઝખીરા ‘Raafeey Radios, Post office road, Gokul peth, Nagpur-10(M.S.)’ ને તૈયાર કિયા. હિન્દુસ્તાન કે મશહૂર આલિમે દીન હઝરત મૌલાના કારી મુહમ્મદ કાસિમ અન્સારી સાહબ, ઈમામ વ ખતીબ મસ્જિદ પેરિયા મેટ, મદ્રાસ-૩ (ચૈન્નઈ-૩) ને કુરઆન મજાદ કી તિલાવત ફરમાકર મૌલાના અબ્દુલ કરીમ પારેખ સાહબ કે તશરીહુલ કુરઆન કા તરજુમા ભી પઢ્ઢા જિસકી રિકાર્ડિંગ મદ્રાસ કી મશહૂર કમ્પની A.V.M.studio ને ૪૨ કેસેટોં મેં કી હૈં પૂરા પતા ઈસ તરહ હૈં.

BharatFilmDistributors

P.B.No2260,A.V.M.StudioCompound,38,ArcotRoad,Madras-26(Chennai-26)

ઈસકે અલાવા ૩૦ પારોં કી તરતીબ પર તિલાવત વ તરજુમા કુરઆન કી રિકાર્ડિંગ કર કે Iqra Audio Lakadganj, Nagpur-8 ને ૩૦ કેસેટસ પર મુશ્તખિલ ખૂબસૂરત હૈંડ બૈંગ તૈયાર કિયા હૈં.

ઈસકે અલાવા અમરીકન ઔર જાપાની તરીકે પર બેંગલોર મેં એક કમ્પની જિસ કા નામ
SOUND & VISION INC. 32, 2nd floor, S.G.N. Layout, Lal Bagh Road, Bangalore - 560027 (India)
ને 30 પારોં કા પૂરા બોક્સ કૈસેટસ તૈયાર કિયા હૈ. અલહમ્દુ લિલ્લાહ યે તમામ કૈસેટસ હિન્દુસ્તાન ઔર
પડોસી મુલ્કોં મેં બી દિલચસ્પી સે સુને જાતે હૈ.

હઝરત મૌલાના અબ્દુલ કરીમ પારેખ સાહબ કો આલમે ઈસ્લામ કે મશહૂર વ મઆરૂફ આલિમ હઝરત મૌલાના
સૈયદ અબુલ હસન અલી નદવી સે ન સિર્ફ ગહરા ઔર રૂહાની રિક્તા હૈ બલ્કે ઉન્હેં અપના પેશવા ઔર રહનુમા ભી
માનતે હૈ. મૌલાના સાહબ વલીઉલ્લાહી મક્તબે ફિક્ક સે કલ્બી રૂહાની ઔર ઝેહની મુનાસિબત રખને કે સાથ સાથ
તરજુમા ઔર તફસીર મેં શાહ અબ્દુલ કાદિર સાહબ (રહ.) મુહમ્મિસ દેહલવી કો અપના ઉસ્તાદ માનતે હૈ.

હઝરત મૌલાના મિન્નતુલ્લાહ રહમાની (રહ.) અમીરે શરીઅત (બિહાર વ ઉડીસા) હઝરત મૌલાના મુક્તી
અતીફુરહમાન સાહબ ઉસ્માની (રહ.) હઝરત મૌલાના અબુસસઉદ સાહબ (રહ.) બાનીં દારૂલ ઉલૂમ
સબીહુરશાદ બેંગલોર વ અમીરે શરીઅત કર્નાટક, હઝરત મૌલાના નિઝામુદ્દીન સાહબ, નાઝિમ ઈમારતે
શરીઅહ (બિહાર) ડાકટર અબ્દુલ્લાહ ઉમર નસીફ (રાબતા-એ-આલમે ઈસ્લામી) મક્કા મુકર્રમા, મૌલાના
મુઈનુલ્લાહ સાહબ નદવી, નાયબ નાઝિમ નદવતુલ ઉલમા, હઝરત મૌલાના અબ્દુલ્લાહ અબ્બાસ નદવી
મોઅતમિફ તાલીમાત નદવતુલ ઉલમા લખનઉ, મુદરિસ જામેઆ મલિક અબ્દુલ અઝીઝ (મક્કા મુકર્રમા)
મૌલાના મુહમ્મદ તકી અમીની સાહબ મરહૂમ (સાબિક સદર શોબા-એ-દીનિયાત મુસ્લિમ યુનિવર્સિટી
અલીગઢ) હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ રાબેઅ હસની નદવી સાહબ, (સદર શોબા-એ-અરબી વ મોહતમિમ
નદવતુલ ઉલમા લખનઉ, ઔર તબલીગ કે બાની હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ ઈબિયાસ સાહબ (રહ.) કે
સાહબઝાદે હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ યુસુફ સાહબ (રહ.) જૈસે ઉલમા એ રબ્બાની ઔર અહલે કલમ સે રિશ્તએ
ઈફાદિયત ઔર રૂહાની તકરુબ એક લખ્મે અર્સે તક રહા. હઝરત મૌલાના દોસ્ત મુહમ્મદ (રહ.) સાબિક ઉસ્તાદ
મદરસા હુસૈન બખ્ષ દેહલી જિન્હોને બરસહા બરસ જામા મસ્જિદ દેહલી મેં દર્સે કુરઆન કા સિલસિલા જરી
રખા ઉનસે મૌલાના પારેખ સાહબ કો ફાયદા હાસિલ કરના નસીબ હુવા.

હિન્દુસ્તાન કે બટવારે કે બાદ મુલ્ક મેં ઉઠને વાલી તમામતર દીની, તાલીમી ઔર મઆશરતી તહરીકો,
તન્ઝીમોં સે મૌલાના મોહતરમ કા ખાસ તઅલ્લુક રહા. આપ મજલિસે તાલીમુલ કુરઆન નાગપુર કે બાની
ઔર સદર હૈ. નદવતુલ ઉલમા કી મજલિસે મુશાવરત કે ઈસ વક્ત ભી મેખર હૈ. ઈસકે અલાવા આલ ઈન્ડિયા
મુસ્લિમ પર્સનલ લો બોર્ડ કે બુનિયાદી મેખર ઔર મજાનવી હૈ. મૌલાના પારેખ સાહબ કુલ હિન્દ મુસ્લિમ
મજલિસે મુશાવરત કે બુનિયાદી મેખર હૈ. અલીગઢ મુસ્લિમ યુનિવર્સિટી કોર્ટ ઔર ફેકલ્ટી ઓફ થિયોલોજી
અલીગઢ મુસ્લિમ યુનિવર્સિટી કે મેખર ભી હૈ. ઈસકે અલાવા બહુત સે અરબી મદરસોં કે સરપરસ્ત હોને કે
સાથ સાથ ઉર્દૂ, અંગ્રેઝી ઔર દૂસરી જબાનોં કે અખબારાત જારી કરને વાલે ટ્રસ્ટી હઝરાત મેં ભી આપ કા શુમાર
હૈ ઔર એહલે કલમ ઔર મુફકકેરીન કા માયએનાઝ ઈદારા Academy of Islamic research and
Publications Nadwatul-Ulama lucknow કે ભી આપ મેખર હૈ.

એક આમ ઈન્સાન કી અકલ ફહમ ઔર ઉસકી બોલી-જબાન કો સામને રખતે હુએ પાક કુરઆન કી આસાન
તરજુમાની પર હઝરત મૌલાના પારેખ સાહબ ને કામ શુરૂ કિયા. કઈ બરસોં કી મેહનત, તહકીક વ ખોજ કે
બાદ ઉર્દૂ જબાન કી સબ સે આસાન મઆની વાલી તફસીર 'અલહમ્દુ લિલ્લાહ' ઈસકે પહલે કઈ બાર છપ
ચુકી હૈ. ઈસકા ગુજરાતી એડીશન અબ આપકે મુબારક હાથોં મેં હૈ. ઉમ્મીદ હૈ હમારે મુલ્ક કે રહેનેવાલે ભાઈઓ
ઔર બુસુસન ગુજરાતી જાનને વાલે મુસ્લિમ બિરાદરી કે લિએ ફાયદેમંદ હોગા ઝૈસી અલ્લાહ સે દુઆ કરતે હૈ

વસ્સલામ

મુશતાક અહમદ

મજલિસે તાલીમુલ કુરઆન

નાગપુર - ૧૮ (મહારાષ્ટ્ર) ભારત

ઈસ્લામી દુનિયા કે મશહૂર આલિમ ઔર જગ પ્રસિદ્ધ શ્રેષ્ઠ વિચારવંત હઝરત મૌલાના સૈયદ અબુલ હસન અલી નદવી, કુલપતિ (Rector) નાઝિમ નદવતુલ ઉલમા, લખનઉ કા અભિપ્રાય દર્શક (Introduction)

અવલોકન પત્ર.

આદરણીય અતિપ્રિય, સત્ય ધર્મ કે સ્વીકારિત પ્રચારક તથા કુરઆન કે અનુવાદક વ ભાષ્ય કે સૌભાગ્ય પ્રાપ્ત હઝરત મૌલાના અબ્દુલ કરીમ પારેખ સાહબ.

અસ્સલામુ અલયકુમ વ રહમતુલ્લાહ વ બરકાતુહુ.

આપને કુરઆન કે અપને તરજુમા પર નઝર ડાલને એહતિયાત બરતને વાલે ઔર નઝરેસાની રખને વાલે ઉલમા ઔર અહલે નઝર કી માન્યતાઓ ઔર મશવરોં કો સામને રખકર અપની રાય ઔર અભિપ્રાય સે સૂચિત કરને કી ખ્વાશિશ ઝાહિર ફરમાઈ. બહુત ઝયાદા મસરૂફિયત ઔર કમઝોર સેહત કે બાવજૂદ ઈન તહરીરોં, જાયઝોં ઔર મશવરોં પર નઝર ડાલી જો આપને ઈનાયત ફરમાઈ ઔર ઉસકે સાથ છપે હુએ તરજુમે કે કઈ પન્નો પર ભી એક નઝર ડાલી ઔર જગહ જગહ પર ઈસકા અધ્યયન ભી કિયા.

જો લોગ ભાષા ઔર સાહિત્ય મેં ઉચિત રૂચિ રખતે હેં વે વે જાનતે હેં કે અનુવાદ બડા કઠિન કામ હૈ. હર ભાષા મેં (ઝિન્દા ઈન્સાનોં કી તરહ) શબ્દોં ઔર આશયોં કા એક ખાસ મિઝાજ હોતા હૈ તથા એક તાપમાન (TEMPERATURE) હોતા હૈ ઔર કભી કભી ચેહરે કા રંગ, આવાઝ કી કેફિયત ઔર નયન-કટાક્ષ સે શબ્દોં કી પ્રતિક્રિયા ઝાહિર કરને કી ઝરૂરત હોતી હૈ. કહીં ઈસ શબ્દ કે ઝોર ઔર મઆની-મતલબ કો બખૂબી ઝાહિર કરને કે લિએ દૂસરી ઝબાન કા (શબ્દાર્થ સે કુછ હટ કર) શબ્દ લાયા જાતા હૈ.

ઉદાહરણ કે તીર પર જબ હઝરત મૂસા (અ.) સે ઉનકી કીમ ને એક ઐસે મેલે કો દેખકર જિસ મેં બુત પરસ્તી ભી થી ઔર દુકાને ભી સજી હુઈ થી, ફરમાઈશ કી કે હમ્ને ભી ઐસે ઈન્તઝામ ઔર જશન કા મોકા દિયા જાએ, જિસમેં ઈબાદત ભી હો, દિલકા બહલાન્યા ભી ઔર ઉનકે મુંહ મેં પાની ભર આયા. તો હઝરત મૂસા ને બહુત ગુસ્સા હોકર તૌહીદ કી ગૈરત મેં ફરમાયા કે

“ઈન્ન હા ઉલાઈ મુતબ્બરુમ માહુમ ફીલિ વ બાતિલુમ મા કાનૂ યઅમલૂન” અબ અગર ઈસકા ઉર્દૂ, હિન્દી મેં એસા તરજુમા કરને કી કોશિશ કી જાએ, જિસસે હઝરત મૂસા કી એક તરફ ઈમાન વાલી ગૈરત, દૂસરી તરફ પાલનહાર અલ્લાહ કા પ્રતાપ ઔર દબદબા ઝાહિર કરના હો તો કહ્યા જાએગા કે “યે જિસ કામ મેં લગે હુએ હેં ઉસ પર ઝાડૂ ફિર જાને વાલી હૈ” તો જો હઝરાત લુગાત ઔર શબ્દ કો ખોં કે પાબન્દ હેં વો શાયદ ઈસસે સહમત ન હોગે કે યે ‘મુતબ્બરુમ’ કા સહી અનુવાદ હૈ લેકિન તૌહીદ કી ગૈરત, અલ્લાહ સે સંભાષણ કરનેવાલે હઝરત મૂસા (અ.) કી શાન ઔર સર્વશ્રેષ્ઠ અલ્લાહ કે જલાલ ઔર અતિ મહાન વ બુલન્દ મરતબે કા યહી તકાઝા હૈ ઔર અગર યે અનુવાદ ન હો તો આશય કો વ્યક્ત કરના ઝરૂર હોગા.

ઈસ સંબન્ધ મેં મૈને અપને કુરઆન કા અધ્યયન એવં પઢને પઢાને ઔર તફસીર કે ઝમાને મેં હઝરત શાહ અબ્દુલ કાદિર સાહબ (રહ.) કો બહુત બુલંદ પાયા કે કભી કભી કુરઆની લફઝ કે માની ઔર મકસદ કો ઉન્હોને ઉર્દૂ કે એક લફઝ મેં અદા કર દિયા. જૈસે પાક કુરઆન મેં આતા હૈ

“ફલા યગરુર-ક તકલ્લુબુમ ફિલ બિલાદ” યહાં ‘તકલ્લુબ’ કા તરજુમા ‘ઉલટના પુલટના’ હૈ, લેકિન મોકા વ મહલ કે લિહાઝ સે ઈસ સે કુછ ઝયાદા અભિપ્રેત હૈ ઔર ‘તકલ્લુબ’ સે તગલ્લુબ ભી મુરાદ હૈ ખુદ અરબી કે ઉચ્ચ કોટિ કે ભાષ્યકાર ભી ઈસ શબ્દ કા તરજુમા એક અકેલે લફઝ મેં ઉસકી કુવ્વત ઔર ઈસ્તેમાલ કે તકાઝે

કે સાથ નહીં કર સકે, શાહ સાહબ (રહ.) ને તરજુમા ક્રિયા હૈ "તુમ્હેં ધોકે મેં ન ડાલે ઈન કા દૌર દૌરા" ઈસ જગહ પહી ઈસ શબ્દ કા અભિપ્રેત આશય હૈ.

આપ કે અનુવાદ મેં દર અસ્લ ઈસી તરજુમાની ઔર શબ્દ કી જગહ શબ્દ કા પ્રયોગ કરને કી બજાએ ઈસી શબ્દ કા તરજુમા ઔર તાસીર કા બહુત જગહ લિહાઝ રમા ગયા હૈ ઔર વો કમ સે કમ દઅવત (લોગોં કો દીન કી તરફ બુલાના) ઔર કુરઆન કે મઆની-મતલબ સમજાને કે મૈદાન મેં ઝરૂરી હૈ.

ઈસલિએ જિન પ્રકાંડ વિદ્વાનોં ઔર હકીકત પસન્દોં ને આપ કે તરજુમે કે બજાએ 'તરજુમાની' યે શબ્દ ઈસકે પરિચય કે લિએ ઈસ્તેમાલ મેં લાને કા મશ્વરા દિયા વો વિદ્વત્તા પૂર્ણ ભી હૈ ઔર સદ્ભાવ પૂર્ણ ભી. ઈસકે બાવજૂદ (જહાં તક મેરી નઝર પળી) કહી ભી તરજુમે મેં (જિતના હિસ્સા સામને આયા) ઉલટ ફેર ઔર ટેઢાપન ઔર ગુમરાહી કા કોઈ શક-વ-શુબા મૈને નહીં પાયા ઈસ લિએ ઈસ તરજુમે કો અલ્લાહ કી તાઈદ ઔર સચ્ચી લગન ઔર દઅવત કી ભાવના કે આધાર પર લાભદાયક તથા ઈશાઅત કે યોગ્ય પાયા. સર્વશ્રેષ્ઠ અલ્લાહ આપકી ઈસ મેહનત કો કબૂલ કરમાએ ઔર ઝયાદા સે ઝયાદા ઈસસે નફા પહુંચાએ.

અબુલ હસન અલી હસની નદવી

૧૭ સફરુલ મુજફફર ૧૪૧૫ હિજરી

૨૭ જુલાઈ ૧૯૯૪ ઈસવી

Introduction letter by

His holiness Hazrat Maulana

Abul Hasan Ali Hasni nadwi

rector Arabic college

Nadwatul Ulema,

Lucknow

(India)